



УНІВЕРСИТЕТ
Короля Данила

ФІЛОЛОГІЧНІ СТУДІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ ДИСКУРС

Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції

13 листопада 2024 р.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК – 2024

УДК 81'25:80(082)

Філологічні студії та перекладознавчий дискурс: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 13 листопада 2024 р. Івано-Франківськ : Редакційно-видавничий відділ ЗВО «Університет Короля Данила», 2024. 300 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою ЗВО «Університет Короля Данила» (протокол № 5 від 21.11.2024 р.).

У збірнику опубліковано матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Філологічні студії та перекладознавчий дискурс» (13 листопада 2024 року).

Усі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції покликання на джерела є обов'язковими.

© Університет Короля Данила, 2024

немає в англійській мові. Це може призвести до зміни форми слова та порядку слів у реченні при перекладі.

Провівши аналіз відібраних декількох статей, було виявлено, що серед лексико-граматичних трансформацій найбільш поширеним є прийом цілісного перетворення (14,9%), а інші види перекладу (зокрема, антонімічний переклад – (0,6%), компенсація – (0,3%), описовий переклад (3,0%) є менш вживаними. Серед граматичних трансформацій найбільш поширеною під час перекладу є перестановка (7,9%), менш вживаними є членування речень (3,0%), дослівний переклад (1,4%) та граматична заміна (0,4%). Серед лексичних трансформацій найчастіше вживались додавання (23,0%), упущення (13,9%), модуляція (8,8%), конкретизація (7,6%). Менш вживаними за частотністю є контекстуальна заміна (5,7%), генералізація (5,3%), калькування (2,2%), транскрипція (1,6%).

При перекладі текстів публіцистичного стилю необхідно вміло поєднувати лексичні та граматичні трансформації, щоб зберегти сенс та стиль оригінального тексту.

Список використаних джерел

1. Алексеева Л. О. Виразальні засоби мови у текстах розмовного, художнього та публіцистичного стилів. Донецьк: Юго-Восток, 2009. с. 202.
2. Єрмоленко С. Я. Публіцистичний стиль. Українська мова: енциклопедія. 3-тє вид. Київ : Укр. енциклопедія ім. М.П. Баж., 2007. 526 с.
3. Карабан В.І. Переклад наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова Книга, 2004. 576 с.
4. Красуля А. В., Миклащук В. П. Лексичні та граматичні трансформації у процесі перекладу художніх текстів з англійської мови українською (на матеріалі трилогії Сюзанни Коллінз «Голодні ігри»). *Collection of scientific papers «New Philology»*. 2020. № 80. Vol. I. С. 301 – 306.
5. Науменко Л.П., Гордєєва А.Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську : навч. посібник. Вінниця : Нова книга, 2011. 136 с.

Тетяна МАРШАЛ,
викладач кафедри іноземної філології
та бізнес-комунікацій
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна

РЕФЕРАТИВНИЙ ПЕРЕКЛАД НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ ЯК БІНАРНИЙ МОВНИЙ ПРОЦЕС: МЕТОДИКА ТА ЗНАЧЕННЯ

Наприкінці 70-х років минулого століття у теорії та практиці перекладу відбулися суттєві зміни, пов'язані з переходом від концепції перекладу як повного семантико-стилістичного аналізу першоджерела до функціональної концепції. Переклад почав орієнтуватися на задоволення комунікативних завдань.

У зв'язку із інтенсивним збільшенням науково-технічних публікацій – іноземною мовою у тому числі – однією із найсуттєвіших проблем було завдання аналітико-синтетичної обробки тексту задля його згортання та стислої презентації експліцитної та імпліцитної інформації. З-поміж різноманітних видів такого методу роботи з науково-технічними текстами реферування іншомовних першоджерел є найтяжчим. Сьогодні потреба реферувати носії науково-технічної інформації спричинена катастрофічним браком часу, обмеженою мовною підготовкою споживача, відносно лімітованою доступністю джерел. Повний переклад – це дуже об'ємна праця, яка інколи не потребує лексико-сислової трансформації цілого тексту. У такому контексті ефективним та виправданим є реферативний переклад [1, с. 35].

Специфіка реферативного перекладу полягає в одночасності двох процесів – міжмовної трансформації та власне реферування, тобто згортання інформації. Відтак, лексичні одиниці первинного та вторинного текстів відрізняються і мовністю, і змістовністю. Продуктом такої діяльності є реферат та реферативний текст, які різняться за орієнтацією на читача. Реферат слугує для задоволення потреб самого референта, тоді як реферативний текст завжди має цільового споживача. Вид, ступінь згортання інформації, об'єм реферату залежать від структури, змісту та доступності першоджерела. Під час реферування іншомовного первинного тексту найоптимальнішим варіантом є створення інформативного реферату – повне віддзеркалення смислової наповненості, адекватність та заміна оригіналу.

Особливої уваги заслуговує процес смислового перетворення тексту в процесі реферативного перекладу. Для початку варто визначити суть останнього. Реферативний переклад – це аналітико-синтетичний процес, який передбачає одночасне здійснення перекладу та реферування. Скажімо, T_1 і P_1 – текст та реферат на вхідній мові, T_2 та P_2 – зафіксовані продукти вихідної мови, процес $T_1 - T_2$ – переклад, $T_1 - P_1$ – реферування, відтак $T_1 - P_1 - P_2$ чи $T_1 - T_2 - P_2$ – реферативний переклад. Однак тільки модель $T_1 - P_2$ є істинним реферативним перекладом. Особливість – наявність проміжної ланки, яка є результатом осмислення та розуміння тексту загалом, фіксується у пам'яті та не має експліцитного мовного вираження. Зовнішнє мовне вираження має кінцевий продукт – реферат, який є редукованим варіантом оригіналу [2, с. 10]. Насправді, реферат – новий продукт, породження якого визначається внутрішньою проміжною ланкою – зміст тексту. Налаштування та реферування є детермінантом процесу. Тому, деякі науковці розглядають реферативний переклад не як особливий вид перекладу, а тільки як спеціальний вид реферування. Ми пропонуємо виокремлювати реферативний переклад як особливий вид перекладу з бінарною природою.

Для створення доброго реферату з іноземної мови рідною чи навпаки потрібно досконало опанувати методику реферування, яка повинна постійно вдосконалюватися. У загальному контексті розглядають фасетне реферування, реферування на основі синтаксичного аналізу смислової структури тексту, на основі логіко-психологічного аналізу тексту, реферування методом

«дискрипторної конденсації». У вузько-прикладному аспекті виокремлюють цитування, перефразування, заміщення, опущення та суміщення.

Отже, реферативний переклад – це складний бінарний процес аналітико-синтетичної переробки інформації, поєднання реферування та власне перекладу. Методика є двоїстою – смислова редукція та мовленнєві стиснення, пошук еквівалентності на рівні узагальнених, перефразованих, лексично видозмінених конструкцій. Завдяки реферативному перекладу перекладачі мають змогу не тільки швидко, максимально інформативно ознайомити споживача з матеріалом, а й сприяти розповсюдженню тез закритої для загального доступу науково-технічної інформації. Хоча реферативний переклад – це справа професіоналів, цей особливий вид перекладу є перепусткою у практичний світ Заходу в контексті міжнародної співпраці.

Список використаних джерел

1. Вороніна К. В. Основи перекладацького анотування та реферування текстів різних типів і жанрів: навчальний посібник. Харків, 2013. 120 с.

2. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу: навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 136 с.

Yuliia PLESHCHYNSKA,

*English teacher of the Department of Foreign
Philology and Business Communications*

HEI «King Danylo University»;

Ryan DAVENPORT,

*director of CRG UK office
and Global Operations Director,*

Great Britain

TRANSFORMATIONS IN THE CONTEXT OF SOLVING THE PROBLEM OF TRANSLATION EQUIVALENCE

Translation transformations as an effective way to achieve translation equivalence. «Translation activity is by definition intermediary in nature, since its purpose is to make available to the readers of the translation a message made by the author of the original in another language.» [1, с. 40].

The main goal of this activity is to achieve equivalence. An equivalent translation is a translation that is carried out at a level necessary and sufficient to convey an unchanged plan of content while observing the corresponding plan of expression, i.e. the norms of the target language [2, p. 120]. The correspondence of the concepts of equivalence and adequacy of translation is still controversial today. V. N. Komisarov, for example, defines translation equivalence as the semantic commonality of language and speech units [2, p. 25–27]. The term «adequate translation», in his opinion, has a broader meaning and is used as a synonym for «good» translation, i.e. translation that ensures the necessary completeness of interlingual communication in specific conditions. The author notes that «equivalent translation» and «adequate translation», although closely related, are not identical.